

MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul 188 (XXXII) — Nr. 173

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRĂRI ȘI ALTE ACTE

Marti, 3 martie 2020

SUMAR

	<u>Pagina</u>
DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE	
Decizia nr. 713 din 5 noiembrie 2019 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 190 din Codul de procedură civilă	2-3
ACTE ALE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE	
Decizia nr. 1 din 16 ianuarie 2020 (Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală)....	4-15

DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE**CURTEA CONSTITUȚIONALĂ****DECIZIA Nr. 713**

din 5 noiembrie 2019

**referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 190
din Codul de procedură civilă**

Valer Dorneanu	— președinte
Cristian Deliorga	— judecător
Marian Enache	— judecător
Daniel-Marius Morar	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Gheorghe Stan	— judecător
Livia Doina Stanciu	— judecător
Elena-Simina Tănăsescu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Andreea Costin	— magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Loredana Veisa.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 190 din Codul de procedură civilă, excepție ridicată de Nicoleta Monica Petruț în Dosarul nr. 736/221/2017 al Judecătoria Deva — Secția civilă și care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 2.571D/2017.

2. La apelul nominal lipsesc părțile. Procedura de citare este legal îndeplinită.

3. Cauza fiind în stare de judecată, președintele Curții acordă cuvântul reprezentantului Ministerului Public, care pune concluzii de respingere, ca neîntemeiată, a excepției de neconstituționalitate. În acest sens arată că dispozițiile legale criticate nu aduc atingere accesului liber la justiție, iar partea interesată poate formula cerere de reexaminare, în condițiile art. 191 din Codul de procedură civilă.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

4. Prin Încheierea din 4 octombrie 2017, pronunțată în Dosarul nr. 736/221/2017, **Judecătoria Deva — Secția civilă a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 190 din Codul de procedură civilă**, excepție ridicată de Nicoleta Monica Petruț într-o cauză având ca obiect soluționarea unei contestații la executarea unui titlu executoriu prin care s-a stabilit o amendă judiciară.

5. În motivarea excepției de neconstituționalitate se susține, în esență, că dispozițiile legale criticate sunt neconstituționale, deoarece stabilesc caracterul executoriu al încheierii prin care se aplică amenda judiciară anterior soluționării cererii de reexaminare prevăzute de art. 191 din Codul de procedură civilă.

6. **Judecătoria Deva — Secția civilă**, contrar prevederilor art. 29 alin. (4) din Legea nr. 47/1992, nu și-a exprimat opinia cu privire la excepția de neconstituționalitate.

7. Potrivit prevederilor art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate ridicate.

8. **Guvernul** apreciază că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată. Se arată că dispozițiile legale criticate preiau

soluția legislativă consacrată prin art. 180⁴ din Codul de procedură civilă din 1865, dispoziție legală care a format în numeroase rânduri obiect al controlului de constituționalitate.

9. **Avocatul Poporului** apreciază că dispozițiile legale criticate sunt constituționale.

10. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, punctele de vedere ale Guvernului și Avocatului Poporului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

11. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

12. **Obiectul excepției de neconstituționalitate** îl reprezintă dispozițiile art. 190 din Codul de procedură civilă, care au următorul cuprins: „*Abaterea săvârșită, amenda și despăgubirea se stabilesc de către instanța în fața căreia s-a săvârșit fapta sau, după caz, de către președintele instanței de executare, prin încheiere executorie, care se comunică celui obligat, dacă măsura a fost luată în lipsa acestuia. Atunci când fapta constă în formularea unei cereri cu rea-credință, amenda și despăgubirea pot fi stabilite fie de instanța în fața căreia cererea a fost formulată, fie de către instanța care a soluționat-o, atunci când acestea sunt diferite.*”

13. În opinia autoarei excepției de neconstituționalitate, dispozițiile legale criticate încalcă prevederile constituționale ale art. 1 alin. (5) privind obligativitatea respectării Constituției, a supremației sale și a legilor, ale art. 16 privind egalitatea în drepturi, ale art. 21 privind accesul liber la justiție, astfel cum acesta se interpretează potrivit art. 20 alin. (1) din Constituție și prin prisma art. 6 privind dreptul la un proces echitabil din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, ale art. 23 alin. (11) privind prezumția de nevinovăție, ale art. 24 privind dreptul la apărare, ale art. 52 privind dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică și art. 148 privind integrarea în Uniunea Europeană.

14. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea reține că, potrivit dispoziției legale criticate, stabilirea amenzii judiciare se face de instanța competentă prin încheiere executorie, care, potrivit art. 632 din Codul de procedură civilă, constituie titlu executoriu și poate fi pusă în executare. Aplicarea amenzii apare ca un incident în cursul judecății, fiind stabilită pentru o anumită conduită procesuală și pentru un anumit termen, astfel încât apare firesc ca legiuitorul să stabilească caracterul executoriu al încheierii de amendare.

15. Amenzile judiciare stabilite de către instanțele de judecată cu ocazia desfășurării procesului, prin care se sancționează exercitarea cu rea-credință a unor drepturi

procedurale de către participanții la proces, au natura juridică de venituri publice, iar executarea silită a hotărârii prin care au fost stabilite se execută prin organele de executare silită din subordinea Agenției Naționale de Administrare Fiscală, astfel cum rezultă din dispozițiile art. 46 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 392 din 29 iunie 2013, potrivit căroră „Sumele realizate din cheltuielile judiciare avansate de stat din bugetele aprobate Ministerului Justiției și Ministerului Public pentru desfășurarea proceselor penale, care sunt suportate de părți sau de alți participanți la proces, în condițiile prevăzute de Codul de procedură penală, precum și din amenzile judiciare se constituie venit la bugetul de stat și se virează într-un cont distinct de venituri al acestuia. Ministerul Finanțelor Publice comunică lunar Ministerului Justiției informațiile privind sumele virate în acest cont. Executarea silită a hotărârii se va efectua prin organele de executare din subordinea Agenției Naționale de Administrare Fiscală în a căror rază teritorială își are domiciliul fiscal debitorul, potrivit legislației privind executarea silită a creanțelor fiscale.”

16. Astfel, Curtea reține că, având natura unor venituri publice, obligația de plată a amenzii judiciare reprezintă o obligație fiscală, iar executarea silită a acesteia este guvernată de prevederile Codului de procedură fiscală. În acest sens, instanța de judecată înștiințează organul fiscal cu privire la aplicarea amenzii judiciare, acesta având obligația de a confirma primirea în 30 de zile, potrivit art. 226 alin. (9) din Codul de procedură fiscală. Având în vedere dispozițiile art. 226 alin. (5) din Legea nr. 207/2015 privind Codul de procedură fiscală, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 547 din 23 iulie 2015 potrivit căroră modificarea titlului de creanță atrage modificarea titlului executoriu în mod corespunzător, Curtea reține că pentru situația în care creanța bugetară a fost pusă în executare, admiterea cererii de reexaminare conduce la modificarea titlului executoriu. Dacă cererea de reexaminare este admisă ca urmare a constatării faptului că sancțiunea a fost aplicată fără temei sau cu încălcarea unor dispoziții legale, amenda aplicată poate fi revocată sau poate fi redusă în situația în care se apreciază ca fiind disproportionat cuantumul amenzii aplicate în raport cu abaterea săvârșită.

22. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate ridicată de Nicoleta Monica Petruț în Dosarul nr. 736/221/2017 al Judecătorei Deva — Secția civilă și constată că dispozițiile art. 190 din Codul de procedură civilă sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Judecătorei Deva — Secția civilă și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 5 noiembrie 2019.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE
prof. univ. dr. **VALER DORNEANU**

Magistrat-asistent,
Andreea Costin

ACTE ALE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

COMPLETUL PENTRU DEZLEGAREA UNOR CHESTIUNI DE DREPT ÎN MATERIE PENALĂ

DECIZIA Nr. 1

din 16 ianuarie 2020

Dosar nr. 2.721/1/2019

Daniel Grădinaru — președintele Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție — președintele completului

Francisca Maria Vasile — judecător la Secția penală

Simona Cristina Neniță — judecător la Secția penală

Simona Daniela Encean — judecător la Secția penală

Lucia Tatiana Rog — judecător la Secția penală

Mirela Sorina Popescu — judecător la Secția penală

Rodica Cosma — judecător la Secția penală

Leontina Șerban — judecător la Secția penală

Ștefan Pistol — judecător la Secția penală

din Timișoara, precum și Direcția legislație, studii, documentare și informatică juridică din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție.

În continuare, a învederat că la dosar a fost depus raportul întocmit de doamna judecător-raportor Mirela Sorina Popescu, care a fost comunicat părții la data de 23 decembrie 2019, potrivit dispozițiilor art. 476 alin. (9) din Codul de procedură penală.

De asemenea, a învederat că, la data de 3 decembrie 2019, Ministerul Public — Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a depus Adresa nr. 2.603/C/2.968/III-5/2019, prin care s-a comunicat că nu există în lucru nicio sesizare având ca obiect promovarea unui recurs în interesul legii cu privire la problema de drept cu care a fost sesizată instanța, fiind depuse și concluzii scrise.

Președintele Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, constatând că nu sunt cereri sau excepții de formulat, a solicitat reprezentantului Ministerului Public să susțină punctul de vedere al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție cu privire la problema supusă dezbaterii în Dosarul nr. 2.721/1/2019.

Reprezentantul Ministerului Public a susținut că nu este îndeplinită una dintre condițiile de admisibilitate a sesizării prevăzute de art. 475 din Codul de procedură penală, respectiv aceea ca întrebarea adresată instanței supreme să nu fi primit o dezlegare printr-o soluție anterioară dată de Înalta Curte de Casație și Justiție într-un recurs în interesul legii.

În acest sens a arătat că prin Decizia nr. 1 din 14 ianuarie 2019, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul competent să judece recursul în interesul legii, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 187 din 8 martie 2019, s-a statuat că fapta unei persoane audiate ca martor de a face afirmații mincinoase sau de a nu spune tot ce știe în legătură cu faptele sau împrejurările esențiale cu privire la care a fost întrebăată întrunește numai elementele de tipicitate ale infracțiunii de mărturie mincinoasă, prevăzută de art. 273 alin. (1) din Codul penal.

A susținut că legea procesual penală, prin dispozițiile art. 29—34 din Codul de procedură penală, reglementează expres și limitativ participanții în cadrul procesului penal, aceștia fiind organele judiciare și avocatul, inculpatul, partea civilă și partea responsabilă civilmente, suspectul și persoana vătămată, martorul, expertul, interpretul, agentul procedural, organele speciale de constatare, precum și orice alte persoane sau organe prevăzute de lege având anumite drepturi, obligații sau atribuții în procedurile judiciare penale.

În lipsa unei dispoziții legale, persoana care sesizează organul judiciar prin denunț nu va participa la procesul penal în temeiul calității de denunțator, ci în virtutea calității sale de persoană care are cunoștință despre fapte sau împrejurări de fapt care servesc la constatarea existenței sau inexistenței unei infracțiuni, la identificarea persoanei care a săvârșit-o, la

Pe rol se află soluționarea sesizării formulate de Curtea de Apel Bacău — Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie în Dosarul nr. 1.362/110/2018, prin care se solicită Înaltei Curți de Casație și Justiție dezlegarea următoarei chestiuni de drept:

„Dacă martorul denunțator beneficiar al cauzei de nepedepsire, prevăzute la art. 290 alin. (3) din Codul penal, poate fi subiect activ al infracțiunii de mărturie mincinoasă, prevăzută de art. 273 din Codul penal, sau de favorizare a făptuitorului, prevăzută de art. 269 din Codul penal.”

Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a fost constituit conform prevederilor art. 476 alin. (6) din Codul de procedură penală și ale art. 274 din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu modificările și completările ulterioare.

Ședința a fost prezidată de către președintele Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție, domnul judecător Daniel Grădinaru.

Conform art. 276 din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu modificările și completările ulterioare, la ședința de judecată a participat doamna Mihaela Ivănuș, magistrat-asistent în cadrul Secției penale.

Judecător-raportor a fost desemnat, conform prevederilor art. 476 alin. (7) din Codul de procedură penală, doamna judecător Mirela Sorina Popescu, judecător în cadrul Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a fost reprezentat de doamna procuror Marinela Mincă.

Magistratul-asistent a prezentat referatul cauzei, învederând obiectul Dosarului nr. 2.721/1/2019 aflat pe rolul Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală.

A menționat că la dosar au transmis puncte de vedere curțile de apel Alba Iulia, Bacău, Brașov, București, Cluj, Constanța, Craiova, Galați, Iași, Oradea, Pitești, Ploiești, Suceava, Târgu Mureș și Timișoara, instanțele arondate acestora, facultățile de drept din cadrul Universității „Titu Maiorescu” din București, Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca, Universității de Vest

cunoașterea împrejurărilor necesare pentru justa soluționare a cauzei și care contribuie la aflarea adevărului în procesul penal. Astfel, persoana care sesizează organul judiciar prin denunț va participa la procesul penal pe care l-a declanșat în calitatea procesuală de martor.

Eventualul beneficiu din perspectiva tragerii la răspundere penală pe care denunțatorul îl poate avea nu se repercutează în niciun mod asupra calității procesuale în care acesta participă la procesul penal, ci are consecințe exclusiv asupra valorii probante a declarației sale.

Pentru aceste argumente, a apreciat că prin Decizia nr. 1 din 14 ianuarie 2019, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul competent să judece recursul în interesul legii, se oferă soluția problemei de drept ce face obiectul prezentei dezlegări, și anume aceea că martorul denunțător beneficiar al cauzei de nepedepsire prevăzute de art. 290 alin. (3) din Codul penal poate fi doar subiect activ al infracțiunii de mărturie mincinoasă, prevăzută de art. 273 din Codul penal.

În consecință, având în vedere că nu sunt îndeplinite condițiile de admisibilitate, în temeiul art. 475—477 din Codul de procedură penală, a solicitat respingerea sesizării, ca inadmisibilă.

Președintele Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a solicitat reprezentantului Ministerului Public să formuleze concluzii și pe fondul chestiunii de drept a cărei dezlegare se solicită.

Reprezentantul Ministerului Public a susținut că martorul denunțător care beneficiază de cauza de nepedepsire prevăzută la art. 290 alin. (3) din Codul penal poate fi subiect activ al infracțiunii de mărturie mincinoasă prevăzute de art. 273 alin. (1) din Codul penal.

Președintele Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a declarat dezbaterile închise, reținându-se dosarul în pronunțare.

ÎN ALTA CURTE,

asupra chestiunii de drept cu care a fost sesizată, constată următoarele:

I. Titularul și obiectul sesizării

Prin Încheierea penală din data de 2 octombrie 2019, pronunțată în Dosarul nr. 1.362/110/2018, Curtea de Apel Bacău — Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie, în baza art. 475 din Codul de procedură penală, a sesizat Înalta Curte de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile cu privire la următoarea chestiune de drept:

Dacă martorul denunțător, beneficiar al cauzei de nepedepsire prevăzute la art. 290 alin. (3) din Codul penal, poate fi subiect activ al infracțiunii de mărturie mincinoasă, prevăzută de art. 273 din Codul penal, sau de favorizare a făptuitorului, prevăzută de art. 269 din Codul penal.

II. Expunerea succintă a cauzei

Curtea de Apel Bacău — Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie a fost sesizată cu apelul declarat de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție — Direcția Națională Anticorupție — Serviciul Teritorial Bacău împotriva Sentinței penale nr. 362/D din data de 5 noiembrie 2018, pronunțată de Tribunalul Bacău în Dosarul nr. 1.362/110/2018.

Prin Sentința penală nr. 362/D din data de 5 noiembrie 2018 a Tribunalului Bacău s-a dispus achitarea inculpatei D.V., în conformitate cu dispozițiile art. 16 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură penală, pentru infracțiunile de mărturie mincinoasă, prevăzută de art. 273 alin. (1) din Codul penal, și de favorizare a făptuitorului, prevăzută de art. 269 alin. (1) din Codul penal, întrucât faptele nu există.

Instanța de fond a reținut că inculpata D.V. a fost trimisă în judecată prin Rechizitoriul nr. 16/P/2018 al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție — Direcția Națională Anticorupție — Serviciul Teritorial Bacău din data de 14 mai 2018 pentru săvârșirea infracțiunilor de mărturie mincinoasă, prevăzută de art. 273 alin. (1) din Codul penal, și de favorizare a făptuitorului, prevăzută de art. 269 alin. (1) din Codul penal, cu aplicarea art. 38 alin. (2) din Codul penal.

Prin actul de sesizare a instanței s-a reținut că prin denunțul înregistrat la data de 15 ianuarie 2016, D.V., tehnician veterinar la SC C. SA O., a adus la cunoștința organelor de urmărire penală faptul că, în ziua de 11 decembrie 2015, în incinta restaurantului M. din municipiul O., i-a remis numitei B.C.C. un ceas marca Guess, în valoare de 1.045 lei, ce fusese achiziționat anterior de administratorul firmei, numitul S.A. Conform denunțului și declarației de martor, D.V. i-a spus numitei B.C.C. că „atenția” este din partea „domnului director” ca o recompensă pentru ajutorul și promptitudinea de care aceasta a dat dovadă la soluționarea favorabilă a cererii formulate de SC C. SA O și i-a mulțumit pentru ajutorul acordat. Remiterea bunului a reprezentat o recompensă pentru directorul Direcției Sanitare Veterinare și pentru Siguranța Alimentelor B., numita B.C.C., care a dispus modificarea în baza de date a rasei unor bovine proprietatea SC C. SA O.

Inculpații B.C.C. și S.A. (alături de alți patru inculpați) au fost trimiși în judecată prin Rechizitoriul nr. 81/P/2015 din 20 aprilie 2016 al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție — Direcția Națională Anticorupție — Serviciul Teritorial Bacău pentru comiterea mai multor infracțiuni de luare de mită, dare de mită și folosire, în orice mod, direct sau indirect, de informații ce nu sunt destinate publicității ori permiterea accesului unor persoane neautorizate la aceste informații, dacă fapta este săvârșită în scopul obținerii pentru sine sau pentru altul de bani, bunuri ori alte foloase necuvenite, infracțiuni pentru care au fost condamnați prin Sentința penală nr. 95 din 27 martie 2018, pronunțată în Dosarul nr. 1.485/110/2016 al Tribunalului Bacău.

La data de 25 ianuarie 2018, fiind audiată în calitate de martor în Dosarul penal nr. 1.485/110/2016, aflat pe rolul Tribunalului Bacău, D.V. a făcut afirmații mincinoase în legătură cu împrejurări esențiale ale cauzei, în sensul că ceasul în valoare de 1.045 lei remis inculpatei B.C.C. a fost un cadou, în considerarea relațiilor de prietenie și afecțiune, iar nu un folos necuvenit în legătură cu îndeplinirea unui act ce intră în atribuțiile de serviciu ale acesteia, în calitatea sa de director al Direcției Sanitare Veterinare și pentru Siguranța Alimentelor B., și că inculpatul S.A. nu a cunoscut inițial intenția de oferire a acestui bun drept recompensă pentru serviciul făcut de inculpată firmei SC C. SA O și nici nu a participat cu o sumă de bani la achiziționarea bunului. Prin această depoziție de martor, susnumita a urmărit ajutarea numiților B.C.C. și S.A. în scopul îngreunării cercetărilor și tragerii lor la răspundere penală în dosarul în care au calitatea de inculpați.

Instanța de fond a reținut că mijloacele de probă administrate în cursul urmăririi penale și în faza cercetării judecătorești nu au fost de natură să demonteze prezumția de nevinovăție a inculpatei. Astfel, deși este cert că numita B.C.C., director al Direcției Sanitare Veterinare și pentru Siguranța Alimentelor B., a primit un ceas marca Guess de la inculpata D.V., trimisă în judecată în prezenta cauză, mijloacele de probă demonstrează faptul că bunul respectiv a avut titlu de cadou cu ocazia sărbătorilor de Crăciun, iar nu de recompensă pentru modificarea rasei a 124 de bovine aparținând SC C. SA O. și obținerea pașapoartelor noi pentru aceste animale.

Prin Decizia penală nr. 1.215 din 20 noiembrie 2019, pronunțată de Curtea de Apel Bacău în Dosarul nr. 1.485/110/2016, au fost admise apelurile declarate de procuror și de inculpați, a fost desființată în întregime Sentința penală nr. 95 din 27 martie 2018, pronunțată de Tribunalul Bacău, și trimisă cauza spre judecare la aceeași instanță.

Fiind investită cu soluționarea apelului declarat de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție — Direcția Națională Anticorupție — Serviciul Teritorial Bacău împotriva Sentinței penale nr. 362/D din data de 5 noiembrie 2018, pronunțată de Tribunalul Bacău în Dosarul nr. 1.362/110/2018, prin care procurorul a solicitat condamnarea inculpatei D.V. pentru comiterea infracțiunii de măturie mincinoasă, prevăzută de art. 273 alin. (1) din Codul penal, la termenul din data de 24 septembrie 2019, Curtea de Apel Bacău — Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie, din oficiu, a pus în discuția părților cererea de sesizare a Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile cu privire la chestiunea de drept: „Dacă martorul denunțator, beneficiar al cauzei de nepedepsire prevăzute la art. 290 alin. (3) din Codul penal, poate fi subiect activ al infracțiunii de măturie mincinoasă, prevăzută de art. 273 din Codul penal, sau de favorizare a făptuitorului, prevăzută de art. 269 din Codul penal” și, având nevoie de timp pentru a delibera, a amânat pronunțarea la data de 2 decembrie 2019.

Prin Încheierea din data de 2 decembrie 2019, pronunțată în Dosarul penal nr. 1.362/110/2018, instanța de apel, în temeiul art. 475 din Codul de procedură penală, a sesizat Înalta Curte de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea chestiunii de drept anterior menționate și, în baza art. 476 alin. (2) din Codul de procedură penală, a suspendat judecarea cauzei până la pronunțarea hotărârii prealabile.

III. Punctul de vedere al instanței care a dispus sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție cu privire la chestiunea de drept a cărei dezlegare se solicită

Completul de judecată investit cu soluționarea apelului declarat de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție — Direcția Națională Anticorupție — Serviciul Teritorial Bacău împotriva Sentinței penale nr. 362/D din data de 5 noiembrie 2018, pronunțată de Tribunalul Bacău în Dosarul nr. 1.362/110/2018, a apreciat că sunt întrunite condițiile de admisibilitate a sesizării, prevăzute de art. 475 din Codul de procedură penală, întrucât:

— este investit cu soluționarea cauzei în ultimă instanță (calea de atac a apelului declarat de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție — Direcția Națională Anticorupție — Serviciul Teritorial Bacău);

— de lămurirea chestiunii de drept depinde soluționarea pe fond a cauzei deoarece prima instanță a dispus achitarea inculpatei D.V. în conformitate cu dispozițiile art. 16 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură penală, pentru infracțiunile de măturie mincinoasă, prevăzută de art. 273 alin. (1) din Codul penal, și de favorizare a făptuitorului, prevăzută de art. 269 alin. (1) din Codul penal, cu motivarea că faptele nu există, iar Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție — Direcția Națională Anticorupție — Serviciul Teritorial Bacău, prin motivele de apel, a solicitat condamnarea inculpatei pentru infracțiunea de măturie mincinoasă, prevăzută de art. 273 alin. (1) din Codul penal;

— asupra chestiunii de drept Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat printr-o hotărâre prealabilă sau printr-un recurs în interesul legii și nici nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare.

Pe fondul chestiunii de drept a cărei dezlegare s-a solicitat, instanța de trimitere a arătat că poate fi subiect activ al infracțiunii de măturie mincinoasă numai persoana care, având cunoștința de vreo faptă sau împrejurare de natură să servească la aflarea adevărului într-o cauză penală, civilă sau în orice altă procedură în care se ascultă martori, este audiată în legătură cu aceasta și care, totodată, se situează în afara intereselor raportului juridic concret dedus judecării și căreia i se pretinde, în aceste condiții, să fie obiectivă și să contribuie la aflarea adevărului.

Or, mituitorul, beneficiar al cauzei speciale de nepedepsire, prevăzută la art. 290 alin. (3) din Codul penal, nu este o persoană ce nu are interese procesuale, atâta vreme cât există înclinarea acestuia, fie de a-și menține cele precizate prin autodenunț, pentru a beneficia în continuare de cauza de nepedepsire, fie de a-și schimba depoziția, prin raportare la cele cuprinse în autodenunț, în dorința de a nu se autoincrimina, de a se apăra de posibila acuzație pentru infracțiunea de dare de mită, acuzație ce planează în continuare asupra sa, deși este deja beneficiar al unei soluții de clasare, soluție care nu are autoritate de lucru judecat din punct de vedere procesual, putându-se dispune reluarea urmăririi penale în caz de redeschidere a urmăririi penale pentru cazurile prevăzute la art. 335 din Codul de procedură penală, anume când, ulterior emiterii soluției de clasare, se constată că nu a existat împrejurarea pe care se întemeia clasarea ori au apărut fapte sau împrejurări noi din care rezultă că a dispărut împrejurarea pe care se întemeia clasarea.

Instanța de trimitere a apreciat că denunțul făcut de mituitor are, în plan procesual penal, doar rolul de a sesiza organul de urmărire penală, conform art. 290 din Codul de procedură penală, și nu de a crea posibilitatea introducerii denunțatorului ca martor în procesul în care se cercetează infracțiunea corelativă de luare de mită. De asemenea, s-a susținut că denunțul mituitorului are duble valențe, prin efectele pe care le are în plan procesual penal, organul judiciar competent putând emite o soluție de clasare sau de încetare a procesului penal, dar și în plan material penal, prin înlăturarea răspunderii penale ca urmare a incidenței cauzei speciale de nepedepsire, prevăzută la art. 290 alin. (3) din Codul penal. Mai mult, această cauză de impunitate a mituitorului denunțator are rolul de a încuraja descoperirea rapidă a infracțiunilor de corupție, mituitorul percepend instituția denunțului ca pe un adevărat stimul de a aduce la cunoștința organelor judiciare comiterea acestor infracțiuni grave, el fiind la adăpost de răspunderea penală prin acest beneficiu legal. Aceeași cauză de impunitate a denunțului făcut de mituitor are și rolul de a preveni comiterea infracțiunilor de luare de mită, aceasta acționând ca o reală frână a funcționarului care ar avea pulsiunea infracțională de a comite fapte de corupție, fiind sub iminenta denunțare a potențialelor sale fapte de către mituitorul care este apărat de răspunderea penală.

În consecință, într-o primă opinie, instanța de trimitere a considerat că mituitorul-denunțator nu poate fi nici subiect activ al infracțiunii de favorizare a făptuitorului, în condițiile în care posibila acțiune sau inacțiune de favorizare a persoanei ce a luat mită poate fi, totodată, și o activitate de autoincriminare pentru infracțiunea de dare de mită al cărei făptuitor este.

În cea de-a doua opinie, instanța de trimitere a arătat că privitor la calitatea în care poate fi audiat denunțatorul, respectiv aceea de martor, s-a pronunțat Curtea Constituțională prin Decizia nr. 59 din 22 ianuarie 2019 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 639 din 1 august 2019, paragrafele 47—51) și prin Decizia nr. 63 din 22 ianuarie 2019 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 650 din 6 august 2019, paragrafele 56—60).

Având în vedere cele două decizii ale Curții Constituționale anterior menționate, s-a susținut că, în situația din prezenta cauză, martorul denunțator are un beneficiu din perspectiva tragerii sale la răspundere penală, față de D.V. dispunându-se prin Rechizitoriul nr. 81/P/2015 din data de 20 aprilie 2016 al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție — Direcția Națională Anticorupție — Serviciul Teritorial Bacău clasarea pentru infracțiunea de dare de mită, în baza art. 290 alin. (3) din Codul penal.

Denunțul a fost formulat de către D.V. la data de 15 ianuarie 2016, dată după care, în lipsa unei soluții de clasare, când încă plana asupra acesteia riscul de a fi acuzată de săvârșirea infracțiunii de dare de mită, a fost audiată de procuror în calitate de martor pe tot parcursul urmăririi penale. În acest context, instanța de trimitere a apreciat că se poate angaja răspunderea penală a inculpatei D.V. pentru infracțiunea de favorizare a făptuitorului, întrucât și-a modificat declarațiile (implicit, și denunțul) cu ocazia audierii în fața instanței în calitate de martor denunțator, în scopul împiedicării tragerii la răspundere penală a inculpatului-mituitor din cauza în care aceasta a beneficiat de cauza de nepedepsire. A aprecia că martorul denunțator nu îndeplinește calitatea de subiect activ nici pentru infracțiunea de mărturie mincinoasă, nici pentru infracțiunea de favorizare a făptuitorului înseamnă a lăsa nesancționată o conduită infracțională sub un triplu aspect: beneficiază de cauza de nepedepsire ca urmare a denunțării propriei fapte de dare de mită și s-ar dispune achitarea pentru infracțiunile de mărturie mincinoasă și de favorizare a făptuitorului pentru neîndeplinirea condiției de tipicitate ce vizează calitatea de subiect activ.

IV. Punctele de vedere ale procurorului și inculpatei cu privire la chestiunea de drept a cărei dezlegare se solicită

Reprezentantul Ministerului Public a apreciat că nu este necesară sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile, întrucât problema de drept nu este una veritabilă ce ar avea nevoie de dezlegare din partea instanței supreme. În esență, procurorul a susținut că nu există chestiuni de practică neunitară în materie, în acest sens invocând jurisprudența Curții de Apel Bacău — Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie, cu mențiunea că este în concordanță cu deciziile Curții Constituționale nr. 63 din 22 ianuarie 2019 și nr. 59 din 22 ianuarie 2019. Atâta vreme cât soluția audierii denunțatorului în calitate de martor nu încalcă dispozițiile legale în vigoare, nu există niciun impediment pentru ca acesta, audiat în calitate de martor, să nu poată fi subiect al infracțiunii de mărturie mincinoasă. A apreciat că nu se impune a fi formulate concluzii pentru infracțiunea de favorizare a făptuitorului, în considerarea Deciziei nr. 1 din 14 ianuarie 2019, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul competent să judece recursul în interesul legii.

În ce privește Decizia nr. 10 din 17 aprilie 2019, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, invocată de instanță, s-a susținut că nu este aplicabilă întru totul și că motivarea acestei hotărâri nu poate fi extinsă la prezenta cauză, deoarece situația premisă ce a stat la baza pronunțării acestei decizii este distinctă de situația de fapt ce a generat trimiterea în judecată a inculpatei D.V. În cauza în care s-a pronunțat Decizia nr. 10 din 17 aprilie 2019 a Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, fapta de mărturie mincinoasă reținută în sarcina inculpatului a fost generată de aspectele relatate inițial de către acesta în calitate de inculpat pentru comiterea unei infracțiuni de tâlhărie, aspecte pe care ulterior, audiat în calitate de martor în cauza disjunctă în care erau cercetați alți participanți

la comiterea infracțiunii de tâlhărie, le-a nuanțat sub aspectul participării acelor persoane la săvârșirea faptei.

Or, inculpata D.V. este trimisă în judecată pentru o faptă de mărturie mincinoasă generată de o depoziție anterioară de martor dată în cursul urmăririi penale în Cauza nr. 81/P/2015, pe care aceasta a retractat-o cu ocazia celei de-a doua depoziții de martor, în fața instanței de judecată, în beneficiul inculpaților B.C.C. și S.A.

Avocatul inculpatei D.V. a apreciat că problema de drept a cărei dezlegare se solicită excedează prevederilor art. 475 din Codul de procedură penală și că mai potrivit ar fi o cerere de lămurire a aplicării deciziilor nr. 1 din 14 ianuarie 2019, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul competent să judece recursul în interesul legii, și nr. 10 din 17 aprilie 2019, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, care ar fi incidente în speță.

V. Punctele de vedere exprimate de curțile de apel și instanțele din circumscripțiile acestora cu privire la chestiunea de drept a cărei dezlegare se solicită

În conformitate cu dispozițiile art. 476 alin. (10) din Codul de procedură penală, cu referire la art. 473 alin. (5) din același cod, au fost consultate instanțele de judecată asupra chestiunii de drept a cărei dezlegare s-a solicitat.

Într-o opinie majoritară, exprimată de Curtea de Apel Timișoara, Curtea de Apel Târgu Mureș, Tribunalul Ialomița și instanțele arondate, Tribunalul Covasna, Tribunalul Ilfov, Tribunalul Teleorman, Tribunalul Bistrița-Năsăud, Tribunalul Caraș-Severin, Judecătoria Roman, Judecătoria Cornetu, Judecătoria Turnu Măgurele, Judecătoria Baia Mare, Judecătoria Tecuci, Judecătoria Liești, s-a susținut că martorul denunțator, beneficiar al cauzei de nepedepsire prevăzute la art. 290 alin. (3) din Codul penal, *poate fi* subiect activ al infracțiunii de mărturie mincinoasă, prevăzută de art. 273 din Codul penal, sau de favorizare a făptuitorului, prevăzută de art. 269 din Codul penal.

Punctul de vedere al judecătorilor din cadrul Curții de Apel București, Curții de Apel Galați, Curții de Apel Oradea, Tribunalului Giurgiu, Tribunalului Alba, Judecătoriei Onești, Judecătoriei Roșiori de Vede, Judecătoriei Videle a fost în sensul că martorul denunțator, beneficiar al cauzei de nepedepsire prevăzute la art. 290 alin. (3) din Codul penal, *poate fi* subiect activ al infracțiunii de mărturie mincinoasă, prevăzută de art. 273 din Codul penal.

În cadrul Tribunalului Călărași și Judecătoriei Zărnești a fost conturată opinia în sensul că martorul denunțator, beneficiar al cauzei de nepedepsire prevăzute la art. 290 alin. (3) din Codul penal, *poate fi* subiect activ al infracțiunii de favorizare a făptuitorului, prevăzută de art. 269 din Codul penal.

Într-o primă opinie minoritară, exprimată de Tribunalul Arad, Judecătoria Alexandria, Judecătoria Moinești, Judecătoria Oltenița, s-a apreciat că martorul denunțator, beneficiar al cauzei de nepedepsire prevăzute la art. 290 alin. (3) din Codul penal, *nu poate fi* subiect activ al infracțiunii de mărturie mincinoasă, prevăzută de art. 273 din Codul penal, sau de favorizare a făptuitorului, prevăzută de art. 269 din Codul penal.

În cea de-a doua opinie minoritară, exprimată de Curtea de Apel Brașov, Curtea de Apel Pitești, Tribunalul București și judecătorii din circumscripția acestuia, Judecătoria Sighetu Marmăției, s-a apreciat că martorul denunțator, beneficiar al cauzei de nepedepsire prevăzute la art. 290 alin. (3) din Codul penal, *poate fi* subiect activ al infracțiunii de mărturie mincinoasă, prevăzută de art. 273 din Codul penal, dar *nu poate fi* subiect activ al infracțiunii de favorizare a făptuitorului, prevăzută de art. 269 din Codul penal.

În cadrul Judecătoriai Zimnicea a fost conturată opinia în sensul că martorul denunțator, beneficiar al cauzei de nepedepsire prevăzute la art. 290 alin. (3) din Codul penal, *nu poate fi* subiect activ al infracțiunii de mărturie mincinoasă, prevăzută de art. 273 din Codul penal, *dar poate fi* subiect activ al infracțiunii de favorizare a făptuitorului, prevăzută de art. 269 din Codul penal.

În cadrul Judecătoriai Lugoj au fost exprimate două opinii: *prima* în sensul opiniei majoritare și *a doua* în sensul celei de-a doua opinii minoritare.

VI. Jurisprudența națională în materie

La instanța supremă au fost identificate următoarele hotărâri judecătorești pronunțate în cauze în care denunțatorul a fost audiat în calitate de martor: Decizia penală nr. 160 din 20 iunie 2012, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul de 5 judecători; Decizia penală nr. 137 din 24 septembrie 2018, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul de 5 judecători; Sentința penală nr. 978 din 1 noiembrie 2016, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Secția penală, definitivă prin Decizia penală nr. 59 din 26 martie 2018, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul de 5 judecători; Sentința penală nr. 305 din 26 mai 2017, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Secția penală, definitivă prin Decizia penală nr. 118 din 28 iunie 2018, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul de 5 judecători; Sentința penală nr. 89 din 22 februarie 2017, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Secția penală, definitivă prin Decizia penală nr. 119 din 4 iulie 2018, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul de 5 judecători; Sentința penală nr. 50 din 31 ianuarie 2017, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Secția penală, definitivă prin Decizia penală nr. 42 din 5 martie 2018, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul de 5 judecători; Decizia penală nr. 434/A din 25 noiembrie 2015, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Secția penală.

De asemenea, au fost identificate hotărâri judecătorești în această materie la Curtea de Apel Craiova (Decizia penală nr. 234 din 22 februarie 2018), Judecătoria Motru (Sentința penală nr. 226 din 8 noiembrie 2017) și Tribunalul Bacău (Sentința penală nr. 362/D/2018 din 5 noiembrie 2018).

VII. Jurisprudența relevantă a Înaltei Curți de Casație și Justiție

— Decizia nr. 1 din 14 ianuarie 2019, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul competent să judece recursul în interesul legii, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 187 din 8 martie 2019, prin care s-a admis recursul în interesul legii declarat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și s-a stabilit că *fapta unei persoane audiate ca martor de a face afirmații mincinoase sau de a nu spune tot ce știe în legătură cu faptele sau împrejurările esențiale cu privire la care a fost întrebată întrunește numai elementele de tipicitate ale infracțiunii de mărturie mincinoasă, prevăzută de art. 273 alin. (1) din Codul penal;*

— Decizia nr. 10 din 17 aprilie 2019 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 416 din 28 mai 2019, prin care s-a stabilit că *participantul la comiterea unei infracțiuni care a fost judecat separat de ceilalți participanți și audiat ulterior ca martor, în cauza disjunctă, nu poate avea calitatea de subiect activ al infracțiunii de mărturie mincinoasă prevăzute de art. 273 din Codul penal.*

VIII. Jurisprudența relevantă a Curții Constituționale

— Decizia nr. 59 din 22 ianuarie 2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 639 din 1 august 2019, în considerentele căreia s-au reținut următoarele: 46. (...) *Din perspectiva denunțatorului, în condițiile în care sunt îndeplinite condițiile prevăzute de lege și acesta dobândește calitatea de martor protejat (în sens larg), dispozițiile art. 103 alin. (3) din Codul de procedură penală sunt pe deplin aplicabile;* 47. *În cazul în care denunțatorul nu dobândește calitatea de martor protejat (în sens larg), dispozițiile art. 103 alin. (3) din Codul de procedură penală nu sunt aplicabile, denunțatorul putând fi audiat în calitate de martor, într-o procedură publică și contradictorie, cu respectarea dispozițiilor referitoare la audierea martorilor;* 48. *În acest din urmă caz, Curtea distinge două situații, după cum există sau nu există un interes în obținerea unui beneficiu din perspectiva tragerii acestora la răspundere penală;* 49. *Astfel, în cazul în care denunțatorul nu are niciun beneficiu din perspectiva tragerii sale la răspundere penală, declarația sa dată în calitate de martor este comparabilă, din perspectivă procesuală, cu declarația oricărui alt martor, beneficiind de același tratament;* 50. *În cazul în care denunțatorul are un beneficiu din perspectiva tragerii sale la răspundere penală, fiind interesat de satisfacerea propriilor interese, apare că, din această perspectivă, poziția sa se aseamănă într-o oarecare măsură cu cea a persoanei vătămate, a părții civile și a părții responsabile civilmente. Referitor la aceștia din urmă, s-a precizat că, fiind interesați în proces, aceștia acționează pentru apărarea intereselor lor legitime; ca urmare, declarațiile lor în legătură cu cauza în care au calitate procesuală principală sunt, de principiu, concentrate în susținerea poziției pe care o au, ceea ce îi poate determina să facă declarații necorespunzătoare adevărului;* 51. *Or, astfel cum s-a arătat, spre deosebire de vechea reglementare, Codul de procedură penală a înlăturat prevederea expresă potrivit căreia declarațiile părții (persoanei) vătămate, părții civile și părții responsabile civilmente pot servi la aflarea adevărului numai în măsura în care sunt coroborate cu fapte și împrejurări ce rezultă din ansamblul probelor. Astfel, cu excepția declarațiilor prevăzute de dispozițiile art. 103 alin. (3) din Codul de procedură penală, celelalte declarații au o valoare probatorie necondiționată, fiind supuse numai principiului liberei aprecieri a probelor. Dincolo de criteriile obiective care pot fi folosite pentru a discerne valoarea probatorie a declarației martorilor, rămân de actualitate considerentele reliefate de literatura de specialitate clasică, potrivit cărora numai adâncă și serioasă pricepere a judecătorilor poate fi cheazășie pentru o evaluare mai aproape de adevăr a declarațiilor făcute de martori;*

— Decizia nr. 63 din 22 ianuarie 2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 650 din 6 august 2019, în ale cărei considerente au fost reluate argumentele reținute în decizia anterior menționată, în baza cărora s-a reținut posibilitatea legală a audierii în calitate de martor a denunțatorului.

IX. Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului

În jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului nu au fost identificate hotărâri prin care să se fi statuat asupra chestiunii de drept a cărei dezlegare a solicitat-o instanța de trimitere.

Potrivit Convenției europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, noțiunea de „martor” are un înțeles autonom, independent de calificarea sa în norma națională (Hotărârea din 24 aprilie 2012, pronunțată în Cauza *Damir Sibgatullin împotriva Rusiei*, paragraful 45). Astfel, din moment ce o depoziție, fie că ea este făcută de un martor — *stricto sensu* — sau de către o altă persoană, este susceptibilă

să fundamenteze, în mod substanțial, condamnarea celui trimis în judecată, ea constituie o „mărturie în acuzare”, fiindu-i aplicabile garanțiile prevăzute de art. 6 paragraful 1 și 3 lit. d) din Convenție (Hotărârea din 9 noiembrie 2006, pronunțată în Cauza *Kaste și Mathisen împotriva Norvegiei*, paragraful 53; Hotărârea din 27 februarie 2001, pronunțată în Cauza *Luca împotriva Italiei*, paragraful 41).

Potrivit jurisprudenței instanței de contencios european, în anumite cazuri, o persoană care este audiată în calitate de martor în cadrul procesului penal poate fi considerată subiectul unei acuzații în materie penală, devenind astfel incidente drepturile persoanei audiate în calitate de martor de a păstra tăcerea și de a nu contribui la propria incriminare.

O persoană dobândește calitatea de acuzat, care atrage aplicabilitatea garanțiilor conferite de art. 6 din Convenție, nu la momentul în care îi este în mod oficial conferită, ci la momentul în care autoritățile naționale au motive plauzibile de a bănui implicarea persoanei respective în săvârșirea infracțiunii (Hotărârea din 14 octombrie 2010, pronunțată în Cauza *Brusco contra Franței*, paragraful 47). Curtea analizează dacă la momentul audierii organele judiciare o suspectau pe respectiva persoană de săvârșirea infracțiunii, având în vedere celelalte mijloace de probă administrate. Dacă aceste suspiciuni existau, atunci toate drepturile prevăzute de art. 6 din Convenție în privința acuzației în materie penală sunt incidente, inclusiv dreptul la tăcere, chiar dacă organele judiciare nu dispun efectuarea în continuare a urmăririi penale și audiază persoana în calitate de martor (Hotărârea din 15 noiembrie 2012, pronunțată în Cauza *Sergey Afanasyev contra Ucrainei*, paragraful 58). Totodată, în cazul în care martorul face declarații incriminatoare, iar organul judiciar nu îi aduce la cunoștință dreptul la tăcere prevăzut de art. 118 din Codul de procedură penală, nu poate fi considerat că martorul a renunțat în mod neechivoc la dreptul la tăcere prin simpla continuare a relatării (Hotărârea din 27 octombrie 2011, pronunțată în Cauza *Stojkovic contra Franței și Belgiei*, paragraful 54).

Atunci când organele judiciare nu au indicii rezonabile privind implicarea unei persoane în săvârșirea unei infracțiuni și o audiază în calitate de martor, nu sunt incidente garanțiile art. 6 din Convenție privind acuzațiile în materie penală, persoana astfel audiată neputând invoca dreptul la tăcere. Instanța de contencios european a constatat echitatea procedurii într-o cauză în care martorul a mărturisit săvârșirea faptei în fața organelor de cercetare penală, deși la momentul audierii nu exista niciun indiciu cu privire la implicarea acestuia. Curtea a arătat că organele judiciare au schimbat calitatea sa din martor în suspect și nu au desfășurat niciun procedeu probatoriu între momentul mărturisirii și numirea unui avocat din oficiu (Hotărârea din 31 octombrie 2013, pronunțată în Cauza *Bandaletov contra Ucrainei*, paragrafele 62—66, Hotărârea din 19 ianuarie 2012, pronunțată în Cauza *Smolik contra Ucrainei*, paragrafele 53—55).

X. Punctul de vedere al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție

Cu Adresa nr. 2.603/C/2.968/III-5/2019, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție — Secția judiciară, Serviciul judiciar penal a înaintat concluziile formulate de procurorul general asupra chestiunii de drept a cărei dezlegare s-a solicitat, comunicând totodată că nu există în lucru nicio sesizare având ca obiect promovarea unui recurs în interesul legii privind această chestiune de drept.

În concluziile formulate în scris și susținute oral, procurorul general a solicitat respingerea ca inadmisibilă a sesizării pentru neîndeplinirea condițiilor de admisibilitate prevăzute de art. 475 din Codul de procedură penală.

În esență, s-a susținut că problema de drept a cărei dezlegare se solicită a primit o rezolvare anterioară prin Decizia nr. 1 din 14 ianuarie 2019, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul competent să judece recursul în interesul legii în Dosarul nr. 2.691/1/2018, prin care s-a statuat că *fapta unei persoane audiate ca martor de a face afirmații mincinoase sau de a nu spune tot ce știe în legătură cu faptele sau împrejurările esențiale cu privire la care a fost întrebată întrunește numai elementele de tipicitate ale infracțiunii de mărturie mincinoasă, prevăzută de art. 273 alin. (1) din Codul penal.*

Totodată, s-a susținut că legea procesual penală, prin dispozițiile art. 29—34 din Codul de procedură penală, reglementează expres și limitativ participanții în procesul penal. Aceștia sunt: organele judiciare, avocatul, inculpatul, partea civilă, partea responsabilă civilmente, suspectul, persoana vătămată, martorul, expertul, interpretul, agentul procedural, organele speciale de constatare, precum și orice alte persoane sau organe prevăzute de lege având anumite drepturi, obligații sau atribuții în procedurile judiciare penale. Acestea sunt singurele persoane care au vocația de a participa în procesul penal.

Prin urmare, în lipsa suportului legal, persoana care sesizează organul judiciar prin denunț nu va participa la procesul penal în temeiul calității de denunțător, ci în virtutea calității sale de persoană care are cunoștință despre fapte sau împrejurări de fapt care servesc la constatarea existenței sau inexistenței unei infracțiuni, la identificarea persoanei care a săvârșit-o, la cunoașterea împrejurărilor necesare pentru justa soluționare a cauzei și care contribuie la aflarea adevărului în procesul penal. Altfel spus, persoana care sesizează organul judiciar prin denunț va participa la procesul penal pe care l-a declanșat în calitatea procesuală de martor.

Eventualul beneficiu din perspectiva tragerii la răspundere penală pe care denunțătorul îl poate avea nu se repercutează în niciun mod asupra calității procesuale în care acesta participă la procesul penal, ci are consecințe exclusiv asupra valorii probante a declarației sale, supusă, ca oricare altă probă, liberei aprecieri a organului judiciar.

În consecință, dată fiind calitatea procesuală în care denunțătorul participă în procesul penal, având în vedere și Decizia nr. 1 din 14 ianuarie 2019, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul competent să judece recursul în interesul legii în Dosarul nr. 2.691/1/2018, s-a susținut că martorul denunțător, beneficiar al cauzei de nepedepsire prevăzute de art. 290 alin. (3) din Codul penal, poate fi doar subiect activ al infracțiunii de mărturie mincinoasă prevăzute de art. 273 alin. (1) din Codul penal, nu și al celei de favorizare a făptuitorului, prevăzută de art. 269 din Codul penal.

XI. Punctul de vedere al Direcției legislație, studii, documentare și informatică juridică din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție

Cu Adresa nr. 944 din 29 octombrie 2019, Direcția legislație, studii, documentare și informatică juridică a înaintat punctul de vedere asupra chestiunii de drept a cărei dezlegare s-a solicitat, apreciind că denunțătorul, care beneficiază de cauza de nepedepsire prevăzută în art. 290 alin. (3) din Codul penal, poate avea în mod legal calitatea de martor și, implicit, calitatea de subiect activ al infracțiunii de mărturie mincinoasă, prevăzută în art. 273 din Codul penal.

În argumentarea acestei opinii, în primul rând, s-a invocat Decizia Curții Constituționale nr. 59 din 22 ianuarie 2019 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 639 din 1 august 2019, paragrafele 46—51), ale cărei considerente au fost reluate în Decizia nr. 63 din 22 ianuarie 2019 (publicată în

Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 650 din 6 august 2019), prin care se consacră, în mod explicit, posibilitatea ca denunțatorul, inclusiv denunțatorul care beneficiază de cauza de nepedepsire prevăzută în art. 290 alin. (3) din Codul penal, să aibă calitatea de martor.

În al doilea rând, s-a susținut că persoana care beneficiază de cauza de nepedepsire reglementată în art. 290 alin. (3) din Codul penal nu are calitatea de participant la săvârșirea infracțiunii de luare de mită, prevăzută în art. 289 din Codul penal, ci de autor al infracțiunii distincte de dare de mită și, în consecință, nu se include în sfera de aplicare a Deciziei nr. 10 din 17 aprilie 2019 a Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 416 din 28 mai 2019, prin care s-a stabilit că *participantul la comiterea unei infracțiuni care a fost judecat separat de ceilalți participanți și audiat ulterior ca martor, în cauza disjunctă, nu poate avea calitatea de subiect activ al infracțiunii de mărturie mincinoasă prevăzute în art. 273 din Codul penal.*

Prin urmare, s-a apreciat că, în ipoteza în care mituitorul beneficiar al cauzei de nepedepsire pentru infracțiunea de dare de mită, în calitate de martor în cadrul procesului penal referitor la infracțiunea de luare de mită, „face afirmații mincinoase ori nu spune tot ce știe în legătură cu faptele sau împrejurările esențiale cu privire la care este întrebat”, nu există niciun impediment rezultat din dispozițiile art. 273 din Codul penal sau ale art. 118 din Codul de procedură penală ori din Decizia nr. 10 din 17 aprilie 2019 a Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală sau din jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, care să excludă răspunderea sa penală pentru infracțiunea de mărturie mincinoasă.

Opinia în sensul că martorul denunțator care beneficiază de cauza de nepedepsire prevăzută în art. 290 alin. (3) din Codul penal poate avea calitatea de subiect activ al infracțiunii de mărturie mincinoasă prevăzute în art. 273 din Codul penal are drept consecință excluderea incidenței dispozițiilor art. 269 din Codul penal referitoare la infracțiunea de favorizare a făptuitorului, în conformitate cu Decizia nr. 1 din 14 ianuarie 2019 a Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul competent să judece recursul în interesul legii.

XII. Opinia specialiștilor consultați asupra chestiunii de drept ce formează obiectul sesizării

În conformitate cu dispozițiile art. 476 alin. (10) din Codul de procedură penală raportat la art. 473 alin. (5) din Codul de procedură penală, a fost solicitată opinia scrisă a unor specialiști cu privire la chestiunea de drept ce formează obiectul sesizării.

Facultatea de Drept din cadrul Universității de Vest din Timișoara — Centrul de cercetări în științe penale a opinat în sensul respingerii ca inadmisibilă a sesizării, cu motivarea că nu este îndeplinită cea de-a doua condiție de admisibilitate prevăzută de art. 475 din Codul de procedură penală, potrivit căreia chestiunea de drept supusă dezlegării trebuie să conducă la soluționarea pe fond a cauzei. S-a apreciat că această condiție este îndeplinită doar în mod aparent, sesizarea privind dezlegarea chestiunii de drept tinzând în realitate la rezolvarea speței cu care Curtea de Apel Bacău a fost învestită, și nu la rezolvarea unor chestiuni cu caracter general. S-a susținut că, pe de o parte, criteriul de admisibilitate tinde la filtrarea cererilor de sesizare cu un nivel prea ridicat de generalitate, dar, pe de altă parte, oprește de la aplicarea procedurii speciale situațiile în care instanțele solicită, în realitate, soluționarea unui conflict concret de drept penal.

Facultatea de Drept din cadrul Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca a opinat în sensul că martorul denunțator,

beneficiar al cauzei de nepedepsire prevăzute la art. 290 alin. (3) din Codul penal, poate fi subiect activ al infracțiunii de mărturie mincinoasă.

Posibilitatea denunțatorului de a dobândi calitatea de martor în procesul penal rezultă din argumentele expuse pe larg de către Curtea Constituțională în Decizia nr. 63 din 22 ianuarie 2019 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 650 din 6 august 2019). În plus, neexistând o reglementare procesuală expresă privind statutul denunțatorului în procesul penal, singurul statut procesual care îi poate fi atribuit acestuia este acela de martor, cu drepturile și obligațiile corespundente. Codul de procedură penală nu cuprinde nicio dispoziție explicită în sens contrar. De asemenea norma de incriminare a infracțiunii de mărturie mincinoasă nu cuprinde nicio restricție cu privire la „tipologiile” de martori care pot fi subiect activ al infracțiunii de mărturie mincinoasă.

Referitor la argumentul instanței de trimitere că, dacă s-ar accepta că denunțatorul poate fi subiect activ al infracțiunii de mărturie mincinoasă (sau al infracțiunii de favorizare a făptuitorului), acesta ar fi pus într-o situație „coercitivă” nelegală prin faptul că, dacă ar spune adevărul cu ocazia declarației sale ca martor, s-ar autoincrimina, iar dacă nu ar spune adevărul, ar comite infracțiunea de mărturie mincinoasă sau de favorizare a făptuitorului, s-a arătat că, întrucât (auto)denunțul este un act voluntar, realizat în acest caz de către persoana vizată și pentru a obține anumite beneficii legale, formularea denunțului reprezintă în fapt și o manifestare de voință a denunțatorului de renunțare la dreptul său de a nu se autoincrimina, în sensul că este dispus să se autoincrimineze pentru a beneficia de un tratament legal privilegiat privind atragerea răspunderii penale, respectiv aplicarea cauzei de nepedepsire. Așadar, în acest caz, denunțatorul renunță implicit la protecția adusă de dreptul său de a nu se autoincrimina în favoarea protecției aduse de cauza de nepedepsire care îi va fi aplicabilă.

În situația în care ar fi retractate declarațiile incriminatorii inițiale, înlăturarea beneficiului privind nepedepsirea, dacă beneficiul a fost deja acordat, nu va fi posibilă pentru că, potrivit art. 290 alin. (3) din Codul penal, acest beneficiu este condiționat doar de denunțarea faptelor, și nu de o conduită activă a denunțatorului pe întreg parcursul procesului penal, în sensul unei contribuții efective (prin declarații incriminatorii) la tragerea la răspundere penală a celorlalte persoane implicate în activitatea infracțională sesizată.

Așadar, posibilitatea la care face referire instanța de trimitere, respectiv „instabilitatea” soluției procurorului de clasare a cauzei și a redeschiderii procesului penal față de denunțator nu există cât timp, odată ce impedimentul legal (existența denunțului) pentru punerea în mișcare a acțiunii penale există în mod obiectiv, este extrem de improbabil, dacă nu chiar imposibil, ca organele judiciare să mai poată valida o atare soluție de redeschidere.

Din această perspectivă, luând în calcul calitatea de martor atribuită denunțatorului în procesul penal, precum și considerentele și dispozitivul Deciziei nr. 1 din 14 ianuarie 2019, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul competent să judece recursul în interesul legii, prin care se constată aplicarea priorității a infracțiunii de mărturie mincinoasă în detrimentul infracțiunii de favorizare a făptuitorului, s-a apreciat că, în cazul în care denunțatorul se „dezice” cu ocazia audierii sale în calitate de martor de elementele de fapt cu semnificație penală relatate cu ocazia denunțului sau autodenunțului și a unei declarații de martor anterioare, singurul instrument aflat la dispoziția organelor judiciare este acela de atragere a răspunderii penale pentru infracțiunea de mărturie mincinoasă. În acest sens, însuși denunțatorul, prin propria sa

voință, a „optat” inițial pentru statutul de martor, atunci când a ales să formuleze un denunț pentru a putea beneficia de cauza de nepedepsire.

Referitor la întrebarea dacă martorul denunțator, beneficiar al cauzei de nepedepsire prevăzute la art. 290 alin. (3) din Codul penal, poate fi subiect activ al infracțiunii de favorizare a făptuitorului, s-a apreciat că aceasta este inadmisibilă, prin raportare la condițiile legale de admisibilitate ale sesizării cu dezlegarea unor chestiuni de drept, conform art. 475 din Codul de procedură penală, coroborate cu răspunsul anterior, în sensul că martorul denunțator, beneficiar al cauzei de nepedepsire prevăzute la art. 290 alin. (3) din Codul penal, poate fi subiect activ al infracțiunii de mărturie mincinoasă, și cu Decizia nr. 1 din 14 ianuarie 2019, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul competent să judece recursul în interesul legii.

Facultatea de Drept din cadrul Universității „Titu Maiorescu” din București a opinat în sensul că martorul denunțator, beneficiar al cauzei de nepedepsire prevăzute la art. 290 alin. (3) din Codul penal, nu poate fi subiect activ al infracțiunii de mărturie mincinoasă, prevăzută de art. 273 din Codul penal.

Deși darea și luarea de mită sunt două fapte distincte, fiecare dintre ele cu subiect activ propriu, condițiile materiale în care cele două infracțiuni se săvârșesc conduc la existența unei necesare interdependențe între acestea, fapt care are rezonanță și în plan legislativ. Această interdependență nu trebuie privită doar din perspectiva relevanței de ordin procedural conferite de art. 43 alin. (2) din Codul de procedură penală, ci și sub aspectul situației speciale în care se află mituitorul denunțator, fără a cărui activitate infracțională nu ar putea exista infracțiunea de luare de mită. Atât mituitorul, cât și mituitul sunt subiecții unei activități infracționale comune, fiind fără relevanță sub acest aspect împrejurarea că încadrarea juridică a faptelor fiecăruia este diferită. Esențial este contextul infracțional comun în care mituitorul și mituitul acționează și care nu este susceptibil de disociere din perspectiva relevanței asupra aspectelor analizate. În acest context, mituitorul nu ar putea fi considerat niciodată un martor „*veritabil (...)* care nu a participat în niciun fel la săvârșirea infracțiunii, ci doar are cunoștință despre aceasta” și care „*se situează în afara intereselor raportului juridic concret dedus judecătii și, tocmai de aceea, se pretinde ca el să fie obiectiv și să contribuie la aflarea adevărului*”.

Aparența de obiectivitate care trebuie să caracterizeze postura procesuală a martorului fiind serios știrbită în situația mituitorului care denunță fapta în condițiile art. 290 alin. (3) din Codul penal, nu ar putea fi primită teza posibilității ca acesta să fie subiect activ al infracțiunii de mărturie mincinoasă.

În ceea ce privește posibilitatea reținerii infracțiunii de favorizare a făptuitorului, s-a apreciat că aceasta este exclusă în speță, având în vedere consecințele ce pot fi deduse din Decizia nr. 1 din 14 ianuarie 2019, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul competent să judece recursul în interesul legii.

Împrejurarea că nu subzistă infracțiunea de mărturie mincinoasă, întrucât cele două calități procesuale — subiect procesual principal și martor — nu pot fi concomitente, chiar dacă în raport cu calitatea procesuală de subiect s-a făcut aplicarea art. 290 alin. (3) din Codul penal, nu poate fi reținută și în cazul infracțiunii de favorizare a făptuitorului comise în alte modalități decât prin declarații; deși a denunțat fapta mai înainte ca aceasta să fie cunoscută organului de urmărire penală, denunțatorul poate întreprinde, ulterior denunțului, multiple acțiuni care să ajute făptuitorul în scopul cerut de textul de lege.

Toate aceste acte ale denunțatorului — care a sesizat fapta înainte de a fi cunoscută de organul de urmărire penală și este

astfel apărut de pedeapsă — se pot constitui într-un conținut constitutiv distinct, propriu favorizării făptuitorului, așa cum prevede art. 269 alin. (1) din Codul penal, context în care martorul denunțator beneficiar al cauzei de nepedepsire prevăzute de art. 290 alin. (3) din Codul penal poate fi subiect activ al infracțiunii de favorizare a făptuitorului prevăzute de art. 269 din Codul penal în situația realizării altor modalități de săvârșire a faptei decât prin declarațiile date.

XIII. Dispoziții legale incidente

Codul penal

Art. 268 — *Inducerea în eroare a organelor judiciare*

„(1) Sesizarea penală, făcută prin denunț sau plângere, cu privire la existența unei fapte prevăzute de legea penală ori în legătură cu săvârșirea unei asemenea fapte de către o anumită persoană, cunoscând că aceasta este nereală, se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani sau cu amendă.

(2) Producerea sau ticluirea de probe nereale, în scopul de a dovedi existența unei fapte prevăzute de legea penală ori săvârșirea acesteia de către o anumită persoană, se pedepsește cu închisoare de la unu la 5 ani.

(3) Nu se pedepsește persoana care a săvârșit inducerea în eroare a organelor judiciare, dacă declară, înainte de reținerea, arestarea sau de punerea în mișcare a acțiunii penale împotriva celui față de care s-a făcut denunțul sau plângerea ori sau produs probele, că denunțul, plângerea sau probele sunt nereale.”

Art. 269 — *Favorizarea făptuitorului*

„(1) Ajutorul dat făptuitorului în scopul împiedicării sau îngreunării cercetărilor într-o cauză penală, tragerii la răspundere penală, executării unei pedepse sau măsuri privative de libertate se pedepsește cu închisoare de la unu la 5 ani sau cu amendă.

(2) Pedepsa aplicată favorizatorului nu poate fi mai mare decât pedeapsa prevăzută de lege pentru fapta săvârșită de autor.

(3) Favorizarea săvârșită de un membru de familie nu se pedepsește.”

Art. 273 — *Mărturia mincinoasă*

„(1) Fapta martorului care, într-o cauză penală, civilă sau în orice altă procedură în care se ascultă martori, face afirmații mincinoase ori nu spune tot ce știe în legătură cu faptele sau împrejurările esențiale cu privire la care este întrebat se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani sau cu amendă.

(2) Mărturia mincinoasă săvârșită:

a) de un martor cu identitate protejată ori aflat în Programul de protecție a martorilor;

b) de un investigator sub acoperire;

c) de o persoană care întocmește un raport de expertiză ori de un interpret;

d) în legătură cu o faptă pentru care legea prevede pedeapsa detențiunii pe viață ori închisoarea de 10 ani sau mai mare se pedepsește cu închisoarea de la unu la 5 ani.

(3) Autorul nu se pedepsește dacă își retrage mărturia, în cauzele penale înainte de reținere, arestare ori de punerea în mișcare a acțiunii penale ori în alte cauze înainte de a se fi pronunțat o hotărâre sau de a se fi dat o altă soluție, ca urmare a mărturiei mincinoase.

Art. 290 — *Darea de mită*

„(3) Mituitorul nu se pedepsește dacă denunță fapta mai înainte ca organul de urmărire penală să fi fost sesizat cu privire la aceasta.

(4) Banii, valorile sau orice alte bunuri date se restituie persoanei care le-a dat, dacă acestea au fost date în cazul prevăzut în alin. (2) sau date după denunțul prevăzut în alin. (3).

(5) Bani, valorile sau orice alte bunuri oferite sau date sunt supuse confiscării, iar când acestea nu se mai găsesc, se dispune confiscarea prin echivalent.”

Codul de procedură penală

Art. 29 — Participanții în procesul penal

„Participanții în procesul penal sunt: organele judiciare, avocatul, părțile, subiecții procesuali principali, precum și alți subiecți procesuali.”

Art. 32 — Părțile

„(1) Părțile sunt subiecții procesuali care exercită sau împotriva cărora se exercită o acțiune judiciară.

(2) Părțile din procesul penal sunt inculpatul, partea civilă și partea responsabilă civilmente.”

Art. 33 — Subiecții procesuali principali

„(1) Subiecții procesuali principali sunt suspectul și persoana vătămată.

(2) Subiecții procesuali principali au aceleași drepturi și obligații ca și părțile, cu excepția celor pe care legea le acordă numai acestora.”

Art. 34 — Alți subiecți procesuali

„În afara participanților prevăzuți la art. 33, sunt subiecți procesuali: martorul, expertul, interpretul, agentul procedural, organele speciale de constatare, precum și orice alte persoane sau organe prevăzute de lege având anumite drepturi, obligații sau atribuții în procedurile judiciare penale.”

Art. 114 — Persoanele audiate ca martor

„(1) Poate fi audiată în calitate de martor orice persoană care are cunoștință despre fapte sau împrejurări de fapt care constituie probă în cauza penală.

(2) Orice persoană citată în calitate de martor are următoarele obligații:

a) de a se prezenta în fața organului judiciar care a citat-o la locul, ziua și ora arătate în citație;

b) de a depune jurământ sau declarație solemnă în fața instanței;

c) de a spune adevărul.

(3) Calitatea de martor are întâietate față de calitatea de expert sau de avocat, de mediator ori de reprezentant al uneia dintre părți sau al unui subiect procesual principal, cu privire la faptele și împrejurările de fapt pe care persoana le-a cunoscut înainte de a dobândi această calitate.

(4) Pot fi audiate în calitate de martor și persoanele care au întocmit procese-verbale în temeiul art. 61 și 62.”

Art. 115 — Capacitatea de a fi martor

„(1) Orice persoană poate fi citată și audiată în calitate de martor, cu excepția părților și a subiecților procesuali principali.

(2) Persoanele care se află într-o situație ce pune la îndoială, în mod rezonabil, capacitatea de a fi martor pot fi audiate doar atunci când organul judiciar constată că persoana este capabilă să relateze în mod conștient fapte și împrejurări de fapt conforme cu realitatea.

(3) Pentru a decide cu privire la capacitatea unei persoane de a fi martor, organul judiciar dispune, la cerere sau din oficiu, orice examinare necesară, prin mijloacele prevăzute de lege.”

Art. 116 — Obiectul și limitele declarației martorului

„(1) Martorul este audiat asupra unor fapte sau împrejurări de fapt care constituie obiectul probațiunii în cauza în care a fost citat.

(2) Audierea martorului poate fi extinsă asupra tuturor împrejurărilor necesare pentru verificarea credibilității sale.

(3) Nu pot face obiectul declarației martorului acele fapte sau împrejurări al căror secret ori confidențialitate poate fi opusă prin lege organelor judiciare.

(4) Faptele sau împrejurările prevăzute la alin. (3) pot face obiectul declarației martorului atunci când autoritatea

competentă sau persoana îndreptățită își exprimă acordul în acest sens sau atunci când există o altă cauză legală de înlăturare a obligației de a păstra secretul sau confidențialitatea.”

Art. 117 — Persoanele care au dreptul de a refuza să dea declarații în calitate de martor

„(1) Au dreptul de a refuza să fie audiate în calitate de martor următoarele persoane:

a) soțul, ascendenții și descendenții în linie directă, precum și frații și surorile suspectului sau inculpatului;

b) persoanele care au avut calitatea de soț al suspectului sau al inculpatului.

(2) După comunicarea drepturilor și obligațiilor potrivit art. 120, organele judiciare comunică persoanelor prevăzute la alin. (1) dreptul de a nu da declarații în calitate de martor.

(3) Dacă persoanele prevăzute la alin. (1) sunt de acord să dea declarații, în privința acestora sunt aplicabile dispozițiile privitoare la drepturile și obligațiile martorilor.

(4) Persoana care îndeplinește una dintre calitățile prevăzute la alin. (1) în raport cu unul dintre suspecti sau inculpați este scutită de obligația de a depune mărturie și împotriva celorlalți suspecti sau inculpați, în cazul în care declarația sa nu poate fi limitată doar la aceștia din urmă.”

Art. 118 — Dreptul martorului de a nu se acuza

„Declarația de martor dată de o persoană care, în aceeași cauză, anterior declarației a avut sau, ulterior, a dobândit calitatea de suspect ori inculpat nu poate fi folosită împotriva sa. Organele judiciare au obligația să menționeze, cu ocazia consemnării declarației, calitatea procesuală anterioară.”

Art. 290 — Denunțul

„(1) Denumțul este încunoștințarea făcută de către o persoană fizică sau juridică despre săvârșirea unei infracțiuni.

(2) Denumțul se poate face numai personal, dispozițiile art. 289 alin. (2), (4)—(6) și (8)—(10) aplicându-se în mod corespunzător.”

XIV. Raportul asupra chestiunii de drept supuse dezlegării

Opinia judecătorului-raportor este în sensul că martorul denunțator beneficiar al cauzei de nepedepsire prevăzute la art. 290 alin. (3) din Codul penal poate fi subiect activ al infracțiunii de mărturie mincinoasă prevăzute de art. 273 alin. (1) din Codul penal.

În consecință, în măsura în care nu va declara adevărul și tot ceea ce știe în legătură cu faptele sau împrejurările esențiale cu privire la care este întrebat, denunțatorul audiat ca martor va răspunde pentru săvârșirea infracțiunii de mărturie mincinoasă prevăzute de art. 273 din Codul penal, fiind exclusă, în raport cu jurisprudența instanței supreme, precum și cu dispozitivul și considerentele Deciziei nr. 1 din 14 ianuarie 2019, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul competent să judece recursul în interesul legii, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 187 din 8 martie 2019, prin care s-a stabilit că *fapta unei persoane audiate ca martor de a face afirmații mincinoase sau de a nu spune tot ce știe în legătură cu faptele sau împrejurările esențiale cu privire la care a fost întrebată întrunește numai elementele de tipicitate ale infracțiunii de mărturie mincinoasă prevăzute în art. 273 alin. (1) din Codul penal*, incidența dispozițiilor art. 269 din Codul penal care incriminează infracțiunea de favorizare a făptuitorului (potrivit considerentelor deciziei anterior menționate, infracțiunea de favorizare a făptuitorului nu poate fi reținută decât atunci când nu există alte incriminări speciale ale favorizării, cum este și mărturia mincinoasă).

XV. Înalta Curte de Casație și Justiție

Examinând sesizarea formulată de Curtea de Apel Bacău — Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie, prin care se solicită pronunțarea unei hotărâri prealabile, raportul întocmit

de judecătorul-raportor și chestiunea de drept ce se solicită a fi dezlegată, reține următoarele:

A. Cu privire la admisibilitatea sesizării:

Potrivit art. 475 din Codul de procedură penală, „Dacă, în cursul judecății, un complet de judecată al Înaltei Curți de Casație și Justiție, al curții de apel sau al tribunalului, investit cu soluționarea cauzei în ultimă instanță, constatând că există o chestiune de drept, de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei respective și asupra căreia Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat printr-o hotărâre prealabilă sau printr-un recurs în interesul legii și nici nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare, va putea solicita Înaltei Curți de Casație și Justiție să pronunțe o hotărâre prin care să se dea rezolvare de principiu chestiunii de drept cu care a fost sesizată”.

Din dispozițiile legale anterior menționate rezultă că, pentru a fi admisibilă, sesizarea prin care se solicită să se dea o rezolvare de principiu unei chestiuni de drept trebuie să îndeplinească următoarele condiții:

— instanța care a formulat sesizarea să fie investită cu soluționarea cauzei în ultimă instanță. Sub acest aspect se constată că instanța de trimitere — Curtea de Apel Bacău — Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie — a fost investită în Dosarul nr. 1.362/110/2018 cu soluționarea în ultimă instanță a apelului declarat de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, Direcția Națională Anticorupție, Serviciul Teritorial Bacău împotriva Sentinței penale nr. 362/D din 5 noiembrie 2018 pronunțate de Tribunalul Bacău;

— soluționarea pe fond a cauzei să depindă de lămurirea chestiunii de drept ce formează obiectul sesizării. Sub acest aspect se constată că între chestiunea de drept a cărei lămurire se solicită și soluția dată asupra acțiunii penale de către instanța de apel există o relație de dependență, în sensul că interpretarea dată de instanța supremă poate avea consecințe juridice asupra modului de rezolvare a fondului cauzei;

— chestiunea de drept supusă dezlegării să nu fi primit o rezolvare anterioară printr-o hotărâre prealabilă sau printr-un recurs în interesul legii și să nu facă obiectul unui asemenea recurs în curs de soluționare. Din relațiile comunicate de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție — Secția judiciară — Serviciul judiciar penal rezultă că problema de drept cu a cărei dezlegare a fost sesizată instanța supremă nu a primit o rezolvare printr-o hotărâre prealabilă anterioară sau printr-un recurs în interesul legii și nici nu face obiectul unui asemenea recurs. Decizia nr. 10 din 17 aprilie 2019, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 416 din 28 mai 2019, și Decizia nr. 1 din 14 ianuarie 2019, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul competent să judece recursul în interesul legii, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 187 din 8 martie 2019, nu se încadrează în categoria hotărârilor prin care s-a dat o rezolvare anterioară chestiunii de drept a cărei dezlegare s-a solicitat.

Astfel, prin Decizia nr. 10 din 17 aprilie 2019, Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a stabilit că *participantul* la comiterea unei infracțiuni, care a fost judecat separat de ceilalți participanți și audiat ulterior ca martor, în cauza disjunctă, nu poate avea calitatea de subiect activ al infracțiunii de mărturie mincinoasă prevăzute de art. 273 din Codul penal. Or, persoana care beneficiază de cauza de nepedepsire prevăzută de art. 290 alin. (3) din Codul penal nu are calitatea de participant la săvârșirea infracțiunii de luare de mită, prevăzută de art. 289

din Codul penal, ci de autor al infracțiunii distincte de dare de mită, prevăzută de art. 290 din Codul penal.

Prin Decizia nr. 1 din 14 ianuarie 2019, Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul competent să judece recursul în interesul legii nu a statuat asupra calității procesuale în care participă denunțatorul în procesul penal, ci asupra încadrării juridice a faptei persoanei care, fiind audiată ca martor, face afirmații mincinoase sau nu spune tot ce știe în legătură cu faptele sau împrejurările esențiale cu privire la care a fost întrebată, stabilind că întrunește condițiile de tipicitate doar ale infracțiunii de mărturie mincinoasă prevăzute de art. 273 alin. (1) din Codul penal, nu și pe cele ale infracțiunii de favorizare a făptuitorului prevăzute de art. 269 din Codul penal.

Prin urmare, se constată că sunt îndeplinite cumulativ condițiile de admisibilitate a sesizării, prevăzute de art. 475 din Codul de procedură penală.

B. Cu privire la fondul chestiunii de drept a cărei dezlegare se solicită:

Potrivit dispozițiilor art. 273 alin. (1) din Codul penal, constituie infracțiune de mărturie mincinoasă „fapta martorului care, într-o cauză penală, civilă sau în orice altă procedură în care se ascultă martori, face afirmații mincinoase ori nu spune tot ce știe în legătură cu faptele sau împrejurările esențiale cu privire la care este întrebat”.

Subiectul activ al infracțiunii de mărturie mincinoasă este unul calificat, și anume martorul. Calitatea de martor reprezintă o cerință pentru existența infracțiunii de mărturie mincinoasă, în lipsa acesteia nefiind îndeplinită condiția tipicității. De asemenea, calitatea de martor trebuie să se mențină pe toată durata procesului, pentru că doar atunci i se poate cere martorului să fie consecvent în relatarea adevărului.

În literatura juridică s-a susținut că poate fi martor numai persoana care a perceput în mod direct faptele sau împrejurările de fapt pentru probarea cărora a fost propusă, întrucât calitatea de martor este legată de percepția directă și imediată a persoanei, adică de ceva ce a văzut, a auzit sau a simțit cu privire la chestiunea pentru care a fost propusă ca martor (I. Tanoviceanu, *Tratat de drept și procedură penală*, ed. a 2-a, vol. IV, pag. 661).

Definiția noțiunii de martor a fost modificată în noua lege procesual penală, calitatea de martor nemaifiind raportată la persoana care are cunoștință despre fapte sau împrejurări de natură să servească la aflarea adevărului. În acest sens sunt dispozițiile art. 114 alin. (1) din Codul de procedură penală, care prevăd că poate fi audiată în calitate de martor orice persoană care are cunoștință despre fapte sau împrejurări de fapt care constituie probă în cauza penală.

De asemenea, art. 115 alin. (1) din Codul de procedură penală consacră regula capacității oricărei persoane de a fi audiată în calitate de martor în procesul penal, cu excepția părților (inculpatul, partea civilă și partea responsabilă civilmente) și a subiecților procesuali principali (suspectul și persoana vătămată), deoarece aceștia, având un interes substanțial în modul de soluționare a cauzei, nu pot fi considerați observatori imparțiali ai faptelor deduse judecății.

Dispozițiile art. 29—34 din Codul de procedură penală reglementează *expres și limitativ* participanții în procesul penal. Aceștia sunt: organele judiciare, avocatul, inculpatul, partea civilă, partea responsabilă civilmente, suspectul, persoana vătămată, martorul, expertul, interpretul, agentul procedural, organele speciale de constatare, precum și orice alte persoane sau organe prevăzute de lege având anumite drepturi, obligații sau atribuții în procedurile judiciare penale. Acestea sunt singurele persoane care au vocația de a participa în procesul penal.

În absența unei reglementări legale exprese privind statutul denunțatorului, persoana care sesizează organul judiciar prin denunț nu va participa la procesul penal în calitate de denunțator, ci de persoană care are cunoștință despre fapte sau împrejurări de fapt care servesc la constatarea existenței sau inexistenței unei infracțiuni, la identificarea persoanei care a săvârșit-o, la cunoașterea împrejurărilor necesare pentru justa soluționare a cauzei și care contribuie la aflarea adevărului în procesul penal. Altfel spus, persoana care sesizează organul judiciar prin denunț participă la procesul penal pe care l-a declanșat în calitate de martor, cu toate drepturile și obligațiile prevăzute de lege.

Eventualul beneficiu din perspectiva tragerii la răspundere penală pe care denunțatorul îl poate avea nu se repercutează asupra calității procesuale în care acesta participă la procesul penal, ci are consecințe exclusiv asupra valorii probante a declarației sale, supusă, ca orice altă probă, liberei aprecieri a organului judiciar.

În sensul audierii denunțatorului în calitate de martor în procesul penal s-a pronunțat și Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul de 5 judecători prin Decizia penală nr. 160 din data de 20 iunie 2012, dată în Dosarul nr. 2.470/1/2012, în ale cărei considerente a reținut că „... *denunțatorul fiind o persoană care a luat cunoștință despre comiterea unei fapte de natură penală, în mod nemijlocit sau indirect, acesta are nu numai dreptul de a face declarații în calitate de martor, dar și obligația legală de a declara în legătură cu împrejurările concrete ale comiterii faptei*”; „*împrejurarea că, față de o persoană s-au efectuat acte premergătoare într-o cauză penală, în care sunt urmărite penal alte persoane, iar ulterior, s-a dispus o soluție de netrimite în judecată față de acestea, nu împiedică organul judiciar să procedeze la audierea lor în calitate de martor, dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute de art. 78 din Codul de procedură penală, privind cunoașterea unor fapte sau împrejurări apte să conducă la aflarea adevărului în proces*”.

Și Curtea Constituțională în jurisprudența sa (Decizia nr. 59 din 22 ianuarie 2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 639 din 1 august 2019, ale cărei considerente au fost reluate și în Decizia nr. 63 din 22 ianuarie 2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 650 din 6 august 2019) a statuat că denunțatorul, inclusiv denunțatorul care beneficiază de cauza de nepedepsire prevăzută de art. 290 alin. (3) din Codul penal, are calitatea de martor în procesul penal.

În condițiile în care denunțatorul, inclusiv în ipoteza în care beneficiază de cauza de impunitate prevăzută de art. 290 alin. (3) din Codul penal, are în mod legal calitatea de martor, acesta poate avea și calitatea de subiect activ al infracțiunii de mărturie mincinoasă prevăzute de art. 273 din Codul penal (calitatea de martor privește infracțiunea de luare de mită, iar cauza de impunitate se referă la infracțiunea de dare de mită).

Persoanei care beneficiază de cauza de nepedepsire reglementată de art. 290 alin. (3) din Codul penal nu îi este aplicabilă Decizia nr. 10 din 17 aprilie 2019 a Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unei chestiuni de drept în materie penală, prin care s-a stabilit că *participantul la comiterea unei infracțiuni care a fost judecat separat de ceilalți participanți și audiat ulterior ca martor, în cauza disjunctă, nu poate avea calitatea de subiect activ al infracțiunii de mărturie mincinoasă prevăzute în art. 273 din Codul penal*, deoarece nu are calitatea de participant la săvârșirea infracțiunii de luare de mită prevăzute în art. 289 din Codul penal, ci de autor al infracțiunii distincte de dare de mită prevăzute în art. 290 din Codul penal.

Dispozițiile art. 290 alin. (3) din Codul penal, care prevăd că *mituitorul nu se pedepsește dacă denunță fapta mai înainte ca organul de urmărire penală să fi fost sesizat cu privire la aceasta*, sunt integrate în art. 290 din Codul penal, care incriminează infracțiunea de dare de mită, și privesc subiectul activ al acestei infracțiuni, distincte, iar nu un participant la comiterea infracțiunii de luare de mită prevăzute în art. 289 din Codul penal.

În consecință, în ipoteza în care mituitorul beneficiar al cauzei de nepedepsire pentru infracțiunea de dare de mită, audiat în calitate de martor în cadrul procesului penal referitor la infracțiunea de luare de mită, *face afirmații mincinoase ori nu spune tot ce știe în legătură cu faptele sau împrejurările esențiale cu privire la care este întrebat*, poate răspunde pentru săvârșirea infracțiunii de mărturie mincinoasă prevăzute de art. 273 din Codul penal.

În măsura în care sesizarea penală făcută prin denunț cu privire la existența unei fapte prevăzute de legea penală ori în legătură cu săvârșirea unei asemenea fapte este nereală, denunțatorul poate răspunde pentru infracțiunea de inducere în eroare a organelor judiciare prevăzută de art. 268 din Codul penal.

Nu există niciun impediment rezultat din dispozițiile art. 273 din Codul penal sau ale art. 118 din Codul de procedură penală ori din Decizia nr. 10 din 17 aprilie 2019 a Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unei chestiuni de drept în materie penală sau din jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului care să excludă răspunderea penală pentru săvârșirea infracțiunii de mărturie mincinoasă a mituitorului beneficiar al cauzei de nepedepsire prevăzute de art. 290 alin. (3) din Codul penal.

În art. 118 din Codul de procedură penală, care prevede că *declarația de martor dată de o persoană care, în aceeași cauză, anterior declarației a avut sau, ulterior, a dobândit calitatea de suspect ori inculpat nu poate fi folosită împotriva sa*, legiuitorul definește dreptul martorului de a nu se acuza, ca o obligație procesuală negativă a organului judiciar, care nu poate folosi declarația dată în calitate de martor împotriva persoanei care a dobândit calitatea de suspect sau inculpat în aceeași cauză.

Textul de lege anterior menționat are însă în vedere două ipoteze: situația în care anterior audierii în calitate de martor persoana în cauză a avut calitatea de suspect sau de inculpat și situația în care persoana în cauză a fost inițial audiată în calitate de martor și ulterior a dobândit calitatea de suspect sau de inculpat. În niciuna din aceste situații organul judiciar nu poate folosi declarația dată în calitate de martor în defavoarea acuzatului, fiind însă permisă folosirea aceleiași declarații în favoarea suspectului sau inculpatului.

Din dispozițiile art. 290 alin. (3) din Codul penal, care stabilesc, în mod explicit, că mituitorul beneficiază de cauza de nepedepsire numai dacă *denunță fapta mai înainte ca organul de urmărire penală să fi fost sesizat cu privire la aceasta*, rezultă că martorul denunțator nu se poate situa în niciuna dintre ipotezele la care se referă art. 118 din Codul de procedură penală anterior menționat, reținut și în considerentele Deciziei nr. 10 din 17 aprilie 2019 a Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală.

Pe de o parte, martorul denunțator căruia îi sunt aplicabile dispozițiile art. 290 alin. (3) din Codul penal beneficiază de impunitate pentru propria faptă de dare de mită, iar beneficiul impunității exclude „încălcarea dreptului de a nu contribui la propria acuzare”, iar, pe de altă parte, calitatea de martor a denunțatorului privește infracțiunea de luare de mită la

săvârșirea căreia nu are calitatea de participant, neputând contribui prin declarațiile date la propria acuzare.

În literatura juridică s-a susținut că formularea denunțului — care este o formă de sesizare a organelor judiciare, în principiu, *civică și facultativă*, pe care o poate face orice persoană, cu excepția celei care nu are capacitate deplină de exercițiu, în mod voluntar, pentru a obține anumite beneficii legale — reprezintă, în fapt, și o manifestare de voință a denunțatorului de a renunța la protecția oferită de dreptul său de a nu se autoincrimina, în favoarea protecției date de cauza de nepedepsire, care îi va fi aplicabilă; implicit, denunțatorul își asumă noul statut de martor, cu toate drepturile și obligațiile care decurg din noua sa calitate, inclusiv obligația de a spune adevărul în fața organelor judiciare.

Cum declarațiile denunțatorului vor putea fi asimilate unei declarații de martor doar în situația în care acesta nu va avea calitatea de suspect sau inculpat în procesul penal, deci, exclusiv, în situația în care va beneficia de o cauză de nepedepsire, o eventuală „coerciție” împotriva acestuia nu va exista pentru că autoincriminarea martorului denunțator, prin declarațiile sale, nu va putea să producă nicio consecință juridică în detrimentul său, efectele incriminării fiind paralizate de incidența cauzei de nepedepsire. Înlăturarea beneficiului privind nepedepsirea în situația retractării declarațiilor incriminatorii inițiale nu va fi posibilă și din cauza faptului că beneficiul prevăzut la art. 290 alin. (3) din Codul penal este condiționat doar de denunțarea faptelor, și nu de o conduită activă a denunțatorului pe întreg parcursul procesului penal, în sensul unei contribuții efective la tragerea la răspundere penală a persoanelor implicate în activitatea infracțională sesizată.

Concluzionând, Înalta Curte de Casație și Justiție reține că denunțatorul care beneficiază de cauza de nepedepsire prevăzută de art. 290 alin. (3) din Codul penal are calitatea de martor în procesul penal, iar în cazul în care, audiat fiind în această calitate, face afirmații mincinoase sau nu spune tot ce

În consecință, Înalta Curte de Casație și Justiție va admite sesizarea formulată de Curtea de Apel Bacău — Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie în Dosarul nr. 1.362/110/2018, prin care se solicită pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea chestiunii de drept: „Dacă martorul denunțator beneficiar al cauzei de nepedepsire, prevăzute la art. 290 alin. (3) din Codul penal, poate fi subiect activ al infracțiunii de mărturie mincinoasă, prevăzută de art. 273 din Codul penal, sau de favorizare a făptuitorului, prevăzută de art. 269 din Codul penal”, și va stabili că *martorul denunțator care beneficiază de cauza de nepedepsire prevăzută la art. 290 alin. (3) din Codul penal poate fi subiect activ al infracțiunii de mărturie mincinoasă, prevăzută de art. 273 alin. (1) din Codul penal.*

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

În numele legii

DECIDE:

Admite sesizarea formulată de Curtea de Apel Bacău — Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie în Dosarul nr. 1.362/110/2018, prin care se solicită pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea chestiunii de drept: „Dacă martorul denunțator beneficiar al cauzei de nepedepsire, prevăzute la art. 290 alin. (3) din Codul penal, poate fi subiect activ al infracțiunii de mărturie mincinoasă, prevăzută de art. 273 din Codul penal, sau de favorizare a făptuitorului, prevăzută de art. 269 din Codul penal”, **și stabilește că:**

Martorul denunțator care beneficiază de cauza de nepedepsire prevăzută la art. 290 alin. (3) din Codul penal poate fi subiect activ al infracțiunii de mărturie mincinoasă, prevăzută de art. 273 alin. (1) din Codul penal.

Obligatorie de la data publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I, potrivit art. 477 alin. (3) din Codul de procedură penală.

Pronunțată în ședință publică astăzi, 16 ianuarie 2020.

PREȘEDINTELE SECȚIEI PENALE A ÎNALTEI CURȚI

DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

judecător **DANIEL GRĂDINARU**

știe în legătură cu faptele sau împrejurările esențiale cu privire la care este întreat, poate fi subiect activ doar al infracțiunii de mărturie mincinoasă prevăzute de art. 273 din Codul penal, nu și al infracțiunii de favorizare a făptuitorului prevăzute de art. 269 din Codul penal.

În sensul reținerii doar a infracțiunii de mărturie mincinoasă prevăzute de art. 273 din Codul penal s-a pronunțat și Înalta Curte de Casație și Justiție prin Decizia penală nr. 137 din 24 septembrie 2018 a Completului de 5 judecători, din ale cărei considerente rezultă că *fapta persoanei care, având calitatea de martor într-o cauză penală privind infracțiunea prevăzută de art. 337 din Codul penal, afirmă în declarațiile date pe parcursul procesului penal, contrar realității, că autoturismul staționa la momentul depistării de către un echipaj al poliției rutiere și că anterior autoturismul nu a fost condus de persoana inculpată pentru refuzul de a se supune prelevării de mostre biologice, ci a fost condus de martor, aspecte esențiale ale cauzei, întrunește elementele constitutive ale infracțiunii de mărturie mincinoasă prevăzute de art. 273 alin. (1) din Codul penal, iar nu ale infracțiunii de favorizare a făptuitorului prevăzute în art. 269 alin. (1) din Codul penal.*

De asemenea, prin Decizia nr. 1 din 14 ianuarie 2019, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul competent să judece recursul în interesul legii, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 187 din 8 martie 2019, s-a stabilit că *fapta unei persoane audiate ca martor de a face afirmații mincinoase sau de a nu spune tot ce știe în legătură cu faptele sau împrejurările esențiale cu privire la care a fost întreată întrunește numai elementele de tipicitate ale infracțiunii de mărturie mincinoasă prevăzute în art. 273 alin. (1) din Codul penal* (potrivit considerentelor deciziei anterior menționate, infracțiunea de favorizare a făptuitorului nu poate fi reținută decât atunci când nu există alte incriminări speciale ale favorizării, cum este și mărturia mincinoasă).

Magistrat-asistent,
Mihaela Ivănuș

ABONAMENTE LA PUBLICAȚIILE OFICIALE PE SUPORT FIZIC
— Prețuri pentru anul 2020 —

Nr. crt.	Denumirea publicației	Valoare (TVA 5% inclus) — lei		
		12 luni	3 luni	1 lună
1.	Monitorul Oficial, Partea I	1.310	360	131
2.	Monitorul Oficial, Partea I, limba maghiară	1.640		150
3.	Monitorul Oficial, Partea a II-a	2.460		220
4.	Monitorul Oficial, Partea a III-a	470		50
5.	Monitorul Oficial, Partea a IV-a	1.880		170
6.	Monitorul Oficial, Partea a VI-a	1.750		160
7.	Monitorul Oficial, Partea a VII-a	600		55
8.	Colecția Legislația României	500	130	
9.	Colecția Hotărâri ale Guvernului României	800		75

NOTĂ:

Monitorul Oficial, Partea I bis, se multiplică și se achiziționează pe bază de comandă.

ABONAMENTE LA PRODUSELE ÎN FORMAT ELECTRONIC
— Prețuri pentru anul 2020 —

Produs	Abonamentul FLEXIBIL (Monitorul Oficial, Partea I + alte 3 părți ale Monitorului Oficial, la alegere)									
	Lunar					Anual				
	Online/ Monopost	Rețea 5	Rețea 25	Rețea 100	Rețea 300	Online/ Monopost	Rețea 5	Rețea 25	Rețea 100	Rețea 300
AutenticMO	60	150	380	910	2.000	550	1.380	3.450	8.280	18.220
ExpertMO	100	250	630	1.510	3.320	1.000	2.500	6.250	15.000	33.000

Produs	Abonamentul COMPLET (Monitorul Oficial, Partea I + toate celelalte părți ale Monitorului Oficial)									
	Lunar					Anual				
	Online/ Monopost	Rețea 5	Rețea 25	Rețea 100	Rețea 300	Online/ Monopost	Rețea 5	Rețea 25	Rețea 100	Rețea 300
AutenticMO	70	180	450	1.080	2.380	650	1.630	4.080	9.790	21.540
ExpertMO	120	300	750	1.800	3.960	1.200	3.000	7.500	18.000	39.600

Colecția Monitorul Oficial în format electronic, oricare dintre părțile acestuia	70 lei/an
--	-----------

Prețurile sunt exprimate în lei și conțin TVA.

Mai multe informații puteți găsi pe site-ul www.expert-monitor.ro, unde puteți aplica online comanda.

EDITOR: PARLAMENTUL ROMÂNIEI — CAMERA DEPUTAȚILOR

„Monitorul Oficial” R.A., Str. Parcului nr. 65, sectorul 1, București; C.I.F. RO427282,
IBAN: RO55RNCB0082006711100001 Banca Comercială Română — S.A. — Sucursala „Unirea” București
și IBAN: RO12TREZ7005069XXX000531 Direcția de Trezorerie și Contabilitate Publică a Municipiului București
(alocat numai persoanelor juridice bugetare)
Tel. 021.318.51.29/150, fax 021.318.51.15, e-mail: marketing@ramo.ro, internet: www.monitoruloficial.ro
Adresa pentru publicitate: Centrul pentru relații cu publicul, București, șos. Panduri nr. 1,
bloc P33, parter, sectorul 5, tel. 021.401.00.73, fax 021.401.00.71 și 021.401.00.72
Tiparul: „Monitorul Oficial” R.A.

